

prelep, tako zamakljiv, da si ogledovalec mora sam sebi nehoté reči: Kdor je kdaj stal tu gor, ne more biti nikoli več popolnem nesrečen; zakaj spomin na to, kar je tu videl, posladkava mu v še tako velikih britkostih najgrenkejših pelinove kaplje njegovega življenja.

Vrh griča, na katerem smo v duhu, spolnilo se je, kar je nekdanj prerokoval Kristus sv. Petru, rekoč: „Ko si bil mlad, opasoval (previjal) si se sam; ko boš pa postal star, raztegnil boš svoji roki, drug te bo opasal, ter peljal te, kamor ne boš šel rad“. S temi besedami je po evangelistovih besedah Kristus prilično naznanil sv. Petru, s kakošno smrtjo da bo on poveljčal Boga. Tu gori tedaj, na homcu Janikulum, raztegnil je sv. Peter roki, in pripasali ter privili so ga na sramotni les rimskih rabeljev hlapčoni. Ogromni Rim razširjal se je uže takrat ob gričevem podnožji, marmeljno mesto cesarja Avgusta, zlati Rim okrutnega Nerona. Videle so se od tod palače, videli tempeljni, videli proti podnebjju štrleči stebri, stolpi in kuplje; povsod vgladati so bili spominki slave in zmage; toda noben križ ni se lesketal v jutranjem blišči, nobena najmanjša stvarca ni spominjala na Kristusa.

In zdaj! — Kakor daleč seže oko, vglada kuplje in zvonike, stolnice in cerkve, vrh vseh pa se ponosno dviguje sv. Križ! Ko bi si bili morilci in gledalci ob križanji sv. Petra mogli z enim samim pogledom ozreti na novi sedanji krščanski Rim in osobito na Št. Petersko prvostolnico, ki se v vsem veličastvu dviguje na sosednem griču, ter jim bil kdo rekel: ta ogromna stavba, ta čudapolna kuplja je grobni spominek onega, ki pred vašimi očmi umira in pojemlje zadnje zdihe na križu, — oj! brezdvomno bilo bi jih veliko, ki bi se bili spreobrnili k verovanju naukov Kristusovih!

Po tej precéj dolgi pomudbi ozrimo se zdaj k sve-tiščema, ki kronate grič „Montorio“. Za trdno se misli, da je bil prvo cerkev na tej višini dal prezidat uže slavljeni cesar Konstantin in s tem poveljčal kraj, kjer je končal življenje svoje prvak apostelnov. Sedanjo cerkev, ki stoji ravno vrh griča ter se ponaša s sicer priprostim, vendar pa okusa polnim čelom, zidat sta dala plemenita španjska: kralj Ferdinand in njegova soproga Izabela. Izgotovil jo je l. 1500. zidarski mojster Baccio Pintelli. Posvečena je sv. Petru. Ogle-dali smo si jo, kaj pa da! tudi mi. V primeri z dru-gimi rimskimi cerkvami ni ravno odveč velika, pač pa bogata znamenitih grobnih spominkov, kiparskih izdel-kov in slikarij. Med poslednjimi (slikami) je najbolj sloveča ona, ki predstavlja bičanje Kristusovo, in za katero je bil naredil obris preslavni Mihelangelo slikal pa jo jako spretni Benečan Sebastiano de Piombo.

(Dalje prih.)

## Trdna vera v coprnice.

Poslano iz Notranjskega.

Ni dolgo tega, ko pride kmetič s pisavo v roki, rekši, da je od sodnije, ter me prosi, naj mu povem, kaj da je. Pisava bila je — se ve da — nemška. Jaz nisem, kakor oni trije premški doktorji, katere „Edinost“ v dopisu iz Prema tako lepo popisuje. No, pa naj bo, „Edinosti“ je menda najbrž prirojeno, da rada potiplje zdaj tega, zdaj onega za brado, češ, vsaj človek, akoravno ima kosmato brado, nima vendar onih ščetin, kot jež, toraj se brez vsakega ovinka sme malo pobr-bati v nji.

Zato povem kmetu, da je jutri zadnji čas, položiti neko denarno svoto kot stroške za neko komisijo, dru-

gače se bo vsa stvar vničila. „No, vidite“ — pravi kmet — „kmalu bi bila dolga pravda vničena. Ko bi pa te kljuke bile slovenske, bi si sam kakošno odlomil. A te čudne nemščine nikdo ne ume, kot oni gospodje tam v Postojni.“ Kmet hoče mi še dalje tožiti o nemškem uradovanji, jaz ga pa hitro nagovorim in prehitim z vprašanjem: „Ali se vam dobro ponaša krava, katero ste zadnjič kupili?“ — „Meni je bila zeló všeč“ — odgovori. „Ko sem jo zadnjič videl, hm, lepa in dobra krava je, al v mojem hlevi gospodarijo drugi bolj nego jaz, zato pa vse vrag vzame.“ — „Kako to? Jaz tega ne umem.“ — „No, coprnice, coprnice — te so mi uže kaj škode in jeze napravile. Ko sem to kravo kupil, je 14 dni imela mleka več ko vode in prav dobro ter gosto je bilo; a zdaj ga nima niti polič, pa še to ni kar nič vredno, redko je bolj od vode ter brez okusa. Saj si poznal tisto „Čado“, katero sem lani prodal. Imela je mleka, da nismo vedeli kam ž njim. Precej pa, ko sem tele prodal, ko da bi ga burja odnesla, ni ga bilo več kaplje. Na to hitim brž v Trst k gospodu Škevonu. Škevon je razgrnil velike bukve in dolgo molil, potem me pa vpraša, ali hočem poznati hudobo. Rekel je, da mi je pred nosom ter mi jo z imenom povedal; rekel je celó, da mi jo lahko pokaže, ako želim; jaz pa je nisem maral videti v Trstu. Gosp. Škevon mi je njeno življenje natanko razložil, naposled mi je pa svetoval, kravo prodati, rekši, da v mojem hlevu ne bode živela, ker sem prišel uže prepozno, ko so coprnice kravi srce uže vse izpile. Mogoče, da v drugih rokah še ostane, v vaših bi pa gotovo v kratkem krepala. — Zato sem jo prodal ter kupil to-le, o kateri me ravno vprašate. Pa tudi s to gospodarijo uže coprnice, v mojem hlevu gre vse v nič, naj bo krava, vol, tele ali kar koli.

Naj vam še to povem, da bode te prepričani o coprnicah. Preteklo leto smo imeli prešiča, ta vam je bil tako lep, da ni v vasi takega bilo. Nekega dne, ko mu žena ravno jesti nese, pride oseba, kakor da bi z neba padla, ter sili ženo, naj spusti prešiča na svitlo. Moja žena, sicer nerada, pokazala ga je vendar. Od onega časa šel je prešič zmiraj v nič, sama kost in koža ga je bila, ko smo ga zaklali, ker drugače bi bil sam poginil. Pa to ni še vse, poslušajte! Naredile so ženske krvavice (krvave klobase) ter jih lepo eno za drugo denile v kotel. Ko začne v kotlu vreti, vzame žena kuhavnico in pomeša v kotlu, da ne bi se krvavice sprijele. Joj za Boga svetega! — zaupije žena — kje so krvavice? V kotlu ni nič ko čista voda; kaj mora tukaj biti. Pod to streho ni več živeti. Na to pogledam jaz v kotel, pa ne najdem ne klobas, ne krvi in ne črev, vse so coprnice iz kotla požrle. Toliko sem uže potrosil, a vse zastonj, kajti v naši vasi so še štiri coprnice in dokler le ena teh živi, bo moj hlev vedno nesrečen. Tako so mi povedali gospod Škevon v Trstu.“

Ker sem uže pri coprnicah, naj častitim bralcem „Novic“ povem še drugo prav zanimivo dogodenco o coprnicah. Pred mesecem dni bil sem v neki družbi v vasi K. Pri kozarcu vina so bili razgovori večidel o plesu. Eden fantov pravi: „Hej, take pa je ni ko Jelica za ples. Ž njo bi se plesalo ves dan brez prenehanja.“ — „Da, da — pravi drug — res je, res; toda ti ne veš, ona je — je“ — „Le ven, kaj pa je?“ — ga prašajo drugi. „No, coprnica je. Ker le silite, mar vam povem.“ To je bilo vsem čisto novo o Jelici, zato pa so vsi nekako otresali z glavami. — Ta pa reče: „Vi se toraj čudite temu. Naj vam pa povem, kar sem sam videl in slišal. Lansko leto in ravno pri plesu se mi je bila Jelica zeló prikupila ter sem potem marsikako uro zamudil pod njenim oknom. Enkrat je pretekel ves teden, da je nisem obiskal pod oknom. Na to se srečam ž njo nekega dne na ulici ter jo vljudno pozdravim.



A ona ni odgovorila ničesar, bila je nekaj žalostna. „Kaj pa ti je danes, Jelica, da nisi po navadi?“ — jo prašam. — „Nič, nič“ — odgovorila je otožno — „uže dolgo te nisem videla. Kje si bil? Ali si bil bolan?“ — „Da, bolan sem bil“ — rečem jaz — „drevi pa pridem pod okno, ako privoliš?“ — „Ne smeš priti še nocój“ — reče ona — „kajti mati so zelo bolni, moram jih vedno čuvati.“ — Tako greva vsaksebi. Čez pol ure vidim potem Jelično mater urno tekati po vasi. Tedaj koj si mislim, da je Jelica se zlagala. Zato se pa ravno ta večer namenim iti pod okno. V zvoniku je ravno 9. ura bila, ko se plazim počasi ob zidu proti oknu Jelične spalne sobe. Videl sem, da je še svitlo v nji, pa pregrnjeno je bilo z gostim zagrinjalom, al k sreči ne prav do kraja, videti je bilo toraj dosti dobro.

Jelica bila je sama, al koj se vrata odpró in noter stopi mati Jelice. „Si li gotova, Jelica?“ — vpraša vstopivša. „Sem, sem“ — odgovorila je Jelica otožno. „Toraj idive, čas je“ — pravi mati. Na to vzame neko flaško z mazilom, pomaže se pod nosom, na čelu in noge na podplatih. Tako je tudi Jelica storila. Mati se približa k oknu, ga nekoliko odpre in pogleda na vse strani. „Vse je tiho“ — pravi — „pospalo je vse in 10. ura bode zdaj-le.“ Na to vpihne v svetilnico ter pravi: „Jelica! pazi, kako bodem jaz govorila, da ne bi ti drugače.“

Zdaj reče mati: „frrr, drrr čez grm in strn.“ Koj potem Jelica: „frrr, drrr skoz grm in strn.“ Revici ostajali so kosi obleke po bodečih hruškah in po češpljah, kajti skozi vse sadno drevje celega vrta je morala iti; nasproti se mati ni niti z nogami dotaknila ne ene veje. Leteli ste, obe sam Bog si vedi kam.

Celih 14 dni je preteklo, predno se je Jelica prikazala na svitlo, a še takrat bila je v obrazu vsa razpraskana. Revica!“

Ti dve povesti kažete, da je še ljudi, ki trdno verujejo v coprnice.

## Mnogovrstne novice.

\* Katero poprečno mero imajo poljske parcele (njive, senožeti, vrti, vinogradi in pašniki) v posameznih avstrijskih deželah, in po koliko merijo poprek v dotičnih deželah gozdne parcele.

|                                        | orala | orala       |
|----------------------------------------|-------|-------------|
| Na Niževavstrijskem meri poljsk. parc. | 0.81  | gozdn. 5.13 |
| „ Gornjevavstrijskem „ „ „             | 0.79  | 3.33        |
| „ Solnograškem „ „ „                   | 2.75  | 11.06       |
| „ Nemško-Tirolskem „ „ „               | 2.19  | 9.80        |
| „ Laško-Tirolskem „ „ „                | 0.63  | 5.5         |
| „ Predarelskem „ „ „                   | 1.28  | 2.31        |
| „ Štajarskem „ „ „                     | 0.89  | 6.99        |
| „ Koroškem „ „ „                       | 1.41  | 5.53        |
| „ Kranjskem „ „ „                      | 0.74  | 4.87        |
| „ Istrskem „ „ „                       | 0.5   | 2.02        |
| „ Dalmatinskem „ „ „                   | 0.53  | 4.23        |
| „ Goriško-Primorsk. „ „ „              | 0.8   | 3.06        |
| „ Českem „ „ „                         | 0.73  | 5.48        |
| „ Moravskem „ „ „                      | 0.57  | 5.98        |
| „ Na Šleskem „ „ „                     | 0.79  | 6.49        |
| „ Gališkem, Lvov „ „ „                 | 1.62  | 13.8        |
| „ „ Tarnopol „ „ „                     | 0.99  | 31.8        |
| V Krakovu „ „ „                        | 0.56  | 4.42        |
| V Bukovini „ „ „                       | 1.32  | 34.8        |

V teh deželah poprek 0.76 5.97

\* Zarad vremenskih nezgod in družih nesreč odpisavalo se je zemljišnega davka od leta 1869. do 1878. poprek po 530.000 gold., in to

| zavolj škode po toči | po 324.000 gold. |
|----------------------|------------------|
| „ „ „ povodnji       | 70.000 „         |
| „ „ „ ognji          | 10.000 „         |
| „ „ „ mrčesih        | 4.600 „          |
| „ „ „ boleznih       | 60.000 „         |
| „ „ „ suši in slani  | 65.000 „         |

Teh odpisov skupaj bile so deležne različne dežele po različni meri, namreč:

|                     |              |
|---------------------|--------------|
| Primorsko z         | 9.8 odstotki |
| Dalmacija s         | 6.5 „        |
| Štajarska z         | 2.77 „       |
| Gališka z           | 2.18 „       |
| Kranjska z          | 2.16 „       |
| Česka s             | 1.18 „       |
| Niževavstrijska s   | 1.16 „       |
| Koroška s           | — 95 „       |
| Moravska s          | — 64 „       |
| Bukovinska s        | — 40 „       |
| Šleska s            | — 36 „       |
| Gornjevavstrijska s | — 34 „       |
| Solnograška s       | — 26 „       |

## Kratkočasnica.

\* V nekem nemškem listu nahaja se sledeča se vé da nemška „Prijazna ponudba“ posestnika tovarne za meljo kosti, v kateri svoje izdelke tako-le priporoča: „Častitim državljanom poljedelcem in okrog ležečim kmetom priporočam za gnojenje moko iz kosti iz moje novo dodelane tovarne. — Tudi sem pripravljen, gospodom kmetovalcem za malo odškodnino njihove lastne kosti zmleti!“

## Naši dopisi.

Iz Gorice 26. febr. (Izv. dop.) Goriška čitalnica je določila za postni čas dve besedi; prvo je izvršila sinoči z jako povoljnim vspehom. Občinstva, zlasti tudi izmed lepega spola, se je bilo nateklo iz mesta, pa tudi iz okolice polno dvorano. Bogati spored je bil nenavadno dolg in morda ravno zato tudi predolg, ker se je izvrševal cele 3 ure. Na vrsti ste bili 2 igri: Vilharjev „Filozof“ in gospé Lujize Pesjakove „Svitoslav Zajček“, vmes ena deklamacija in 5 pesmi, med poslednjimi „Želje“, katere je vglasbil Ant. Nedvéd, „V naravi“, šaljiva polka, vglasbil Gjuro Eisenhut, „Slavjanka“, vglasbil S. Carli. Več komadov so morali ponavljati. Igri ste bili v dobrih rokah; obe ste pokazali, da se nam domače moči za oder utegnejo pomnožiti. Pevski mešani zbor, v katerem sodeluje pet gospodičin, tudi vrlo napreduje, in je upati, da mnogo doseže, če se bo držal marljivosti in vstrajnosti, kakoršno kaže tudi samo sedanje pevovodstvo obeh oddelkov tega zbora. Vsem sodelovalkam in sodelovalcem pa prelepa hvala, da se žrtvujejo narodu v korist in zabavo! Pri tej besedi nas je sosebnost razveselilo, da se tudi s kmetov niso zbali priti pogledat, kako nas v mestu prvo naše društvo razveseljuje. V resnici naj bi ravno mestne čitalnice dajale priliko in izgled, da bi se po njih kmečka društva učila in vzgajala. Saj na kmetih tako nimajo vzorov za posnemanje, če se jim mestna društva zaprejo ali pa odtegnejo. Ravno v Gorici vidimo, kako Lahji snujejo in vzdržujejo društva, ki intenzivno delujejo in občinstvo iz vseh krogov privablja ter tako praktično pridobljajo,